# LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS PAVELDO INSPEKCIJOS LAIKINASIS Į S T A T Y M A S

1990 m. liepos 30 d. Nr. I-432
Vilnius

## I. BENDRIEJI NUOSTATAI

**1 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija yra Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai atskaitingas kultūros paveldo apsaugos, jo naudojimo ir valstybinės kalbos vartojimo kontrolės organas.

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija veikia, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Laikinuoju Pagrindiniu Įstatymu, šiuo įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais bei norminiais aktais.

**2 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos sprendimai, priimti pagal jos kompetenciją, yra privalomi visoms ministerijoms, vietos savivaldybėms, susivienijimams, įmonėms, įstaigoms, kariniams daliniams, organizacijoms, nepriklausomai nuo jų pavaldumo, kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims.

**3 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija kasmet pateikia Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai ataskaitą apie istorijos ir kultūros paminklų būklę, jų apsaugos ir naudojimo, valstybinės kalbos vartojimo problemas.

**4 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija turi savo išlaidų sąmatą, kurią Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos generalinio direktoriaus teikimu tvirtina Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba ir pateikia Respublikos Vyriausybei įtraukti į Lietuvos Valstybes biudžeto projektą.

**5 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija informuoja visuomenę apie kultūros paveldo apsaugos ir valstybinės kalbos vartojimo problemas ir savo veiklą.

**6 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija turi leidybos teises.

## II. LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS PAVELDO INSPEKCIJOS FUNKCIJOS

**7 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija:

1) kontroliuoja istorijos ir kultūros paminklų būklę, naudojimą ir apsaugą, įsipareigojimų saugoti istorijos ir kultūros paminklus vykdymą, tikrina, ar istorijos ir kultūros paminklų savininkai arba naudotojai laikosi nuomos ir apsaugos sutarties;

2) Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai pavedus ir savo iniciatyva rengia įstatymų projektus, pagal savo kompetenciją priima norminius aktus;

3) reikalauja, kad istorijos ir kultūros paminklų savininkai ir naudotojai atliktų istorijos ir kultūros paminklų inventorizaciją ir pasirašytų istorijos ir kultūros paminklų apsaugos ir naudojimo įsipareigojimus, apsaugos ir nuomos sutartis;

4) reikalauja, kad vietos savivaldybės pažymėtų istorijos paminklus ir pastatytų kelio rodykles į juos;

5) tikrina antikvarinių, bukinistinių, komiso parduotuvių, dailės salonų, kultūros vertybių aukcionų veiklą;

6) kontroliuoja valstybinių muziejų, bibliotekų ir archyvų fondų būklę, apsaugą, eksponavimo režimą;

7) kontroliuoja archeologinių tyrimų metu aptiktų pastatų, statinių, įrenginių ar jų liekanų apsaugą, radinių būklę, apsaugą ir apskaitą;

8) duoda leidimus išvežti į užsienį kultūrines vertybes:

9) bendradarbiauja su užsienio valstybėmis kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo srityle, kartu su kitomis paminklų tvarkymo ir tyrimo institucijomis atstovauja Lietuvos Respublikai tarptautinėse istorijos ir kultūros paminklų apsaugos organizacijose;

10) kontroliuoja tarptautinių susitarimų dėl istorijos ir kultūros paminklų vykdymą;

11) duoda tyrimo, tvarkymo, remonto, restauracijos, rekonstravimo, statybos, griovimo, kelių ir gatvių tiesimo, melioracijos, žemės ir kitų darbų, numatomų atlikti istorijos ir kultūros paminkluose, jų teritorijose, įtakos, apsaugos, reguliuojamo užstatymo ir saugomo kraštovaizdžio zonose, leidimus ir kontroliuoja šių darbų vykdymą;

12) duoda leidimus perkelti palaikus istorijos ir kultūros paminklų teritorijose ir už jų ribų;

13) derina:

ministerijų, tarnybų ir vietos savivaldybių sprendimus dėl istorijos ir kultūros paminklų apsaugos ir naudojimo;

14) taip pat derina:

žemės sklypų skyrimo, pastatų ir patalpų perdavimo, pardavimo ar kitokio perleidimo, naudojimo ar jų pakeitimo istorijos ir kultūros paminkluose, jų teritorijose, įtakos, apsaugos, reguliuojamo užstatymo, saugumo kraštovaizdžio zonose juridinius dokumentus;

darbų, minimų šio įstatymo 7 straipsnio ll-oje pastraipoje, projektavimo užduotis, projektus ir programas;

miestų, miestelių, gyvenviečių, kuriose yra istorijos ir kultūros paminklų, generalinius ir perspektyvinius urbanistinio vystymo planus, urbanistinių paminklų, draustinių, senamiesčių regeneravimo projektus;

istorijos ir kultūros paminklų sąrašus.

Šio straipsnio l4-oje pastraipoje išvardinti dokumentai negalioja be Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos suderinimo.

Svarbesnius projektus, programas, planus ar juridinius dokumentus Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija derina tik pateikus mokslinių paminklosauginės ekspertizės komisijų ar tarybų pastabas, rekomendacijas ar išvadas.

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcija turi teisę pareikalauti iš užsakovo, kad būtų atlikta pakartotinė projekto ekspertizė.

## III. LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS PAVELDO INSPEKCIJOS KOMPETENCIJA

**8 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos kompetencija:

1) nekliudomai lankyti, apžiūrėti, tikrinti, fotografuoti, filmuoti ar kitaip fiksuoti, tirti visus Lietuvos Respublikoje esančius kultūros paveldo objektus, istorijos ir kultūros paminklus, valstybinių muziejų, archyvų ir bibliotekų fondus;

2) įtraukti į laikiną istorijos ir kultūros paminklų apskaitą trejiems metams naujus objektus ir minėtam laikotarpiui nustatyti šių objektų teritorijos, apsaugos, įtakos, reguliuojamo užstatymo ir

saugomo kraštovaizdžio zonas bei režimą jose, apie tai informuojant atitinkamą savivaldybę ir objekto šeimininką ar naudotoją; reikalauti, kad jie sudarytų laikiną įsipareigojimą saugoti istorijos ir kultūros paminklą bei apsaugos ir nuomos sutartį iki trejų metų;

3) teikti privalomus nurodymus istorijos ir kultūros paminklų savininkams arba naudotojams dėl paminklo naudojimo ir apsaugos gerinimo, jo paskirties pakeitimo, būtino remonto ar restauracijos;

4) rašyti protokolus dėl istorijos ir kultūros paminklų apsaugos ir naudojimo įstatymo pažeidimo;

5) iškelti ir nagrinėti bylas dėl administracinės atsakomybės, skirti administracines nuobaudas pažeidėjams; teikti ar perduoti medžiagą teisėsaugos organams, pateikti įstatymų numatyta tvarka pretenzijas ir ieškinius teisme ar valstybiniame arbitraže dėl žalos atlyginimo už istorijos ir kultūros paminklų sužalojimą ar sunaikinimą;

6) sustabdyti šio įstatymo 7-to straipsnio 11-oje pastraipoje minimus darbus, jeigu:

minėti darbai vykdomi pagal projektus, nesuderintus su inspekcija arba be jos leidimo;

nesilaikoma projekto derinimo sąlygų arba darbų sutarties;

darbai gali sukelti arba kelia grėsmę istorijos ir kultūros paminklams;

nesilaikoma mokslinių paminklų apsaugos, restauravimo metodų ir taisyklių, inspekcijos reikalavimų;

darbai atliekami nekokybiškai;

kitaip pažeidžiamas istorijos ir kultūros paminklų apsaugos ir naudojimo įstatymas, šis įstatymas, kiti norminiai aktai. Atnaujinti sustabdytus darbus pažeidėjas gali tik pašalinęs inspekcijos nurodytus trūkumus ir gavęs raštišką inspekcijos leidimą;

7) dalyvauti istorijos ir kultūros paminklų restauravimo, konservavimo ir remonto darbų priėmimo komisijose;

8) ženklinti istorijos ir kultūros paminklus;

9) kartu su istorijos ir kultūros paminklų tyrimo ir tvarkymo institucijomis nustatyti istorijos ir kultūros paminklams padarytos žalos atlyginimo dydžius ir pateikti juos tvirtinti Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai;

10) sudaryti ekspertų komisijas istorijos ir kultūros paminklų vertei nustatyti;

11) sudaryti ekspertų komisijas istorijos ir kultūros paminklams, jų įtakos, apsaugos reguliuojamo užstatymo ir saugomo kraštovaizdžio zonoms padarytai žalai nustatyti;

12) sudaryti projektų analizės ir derinimo ekspertų komisijas;

13) gauti iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rengiamų sprendimų projektus ir kreiptis į Lietuvos Respublikos Aukščiausiąją Tarybą dėl Vyriausybės aktų, kuriais pažeidžiami istorijos ir kultūros paminklų apsaugos ir naudojimo reikalavimai, pripažinimo negaliojančiais;

14) pagal sutartis apmokėti asmenims, perdavusiems Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijai vertingas žinias apie paminklus;

15) gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų vadovų ir kitų darbuotojų ar savininkų žodinius ir raštiškus pasiaiškinimus, pažymas, dokumentų nuorašus dėl kultūros paveldo naudojimo ir apsaugos.

## IV. LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS PAVELDO INSPEKCIJOS STRUKTŪRA

**9 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekciją sudaro centrinis aparatas, teritoriniai ir specializuoti padaliniai.

Valstybinė kalbos inspekcija yra specializuotas Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos padalinys. Jos nuostatus ir vadovą tvirtina Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos generalinis direktorius Lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos teikimu.

**10 straipsnis.**

Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijai vadovauja generalinis direktorius, kurį skiria ir atleidžia Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba.

**11 straipsnis.**

Generalinis direktorius:

1) organizuoja Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijos darbą ir atsako už jos veiklą;

2) atstovauja Lietuvos Respublikos kultūros paveldo inspekcijai;

3) neviršydamas mokos fondo, tvirtina etatų sąrašus, inspekcijos struktūrą, struktūrinių ir specializuotų padalinių nuostatus ir vidaus darbo taisykles, nustato istorijos ir kultūros paminklų apsaugos valstybinės kontrolės tvarką;

4) sudėtingiems klausimams spręsti sudaro ekspertų komisijas;

5) priima ir atleidžia iš darbo inspekcijos darbuotojus;

6) leidžia įsakymus, tvirtina instrukcijas, taisykles, metodikas, priima kitus sprendimus pagal savo kompetenciją.

**12 straipsnis.**

Inspekcija turi juridinio asmens teises, savo antspaudą su Lietuvos Respublikos valstybiniu herbu, emblemą ir kitus simbolius.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS V. LANDSBERGIS

_____